

Олійник А.А., аспірант
кафедри міжнародних економічних відносин
Київський національний торговельно-економічний університет

ПРІОРИТЕТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНСТРУМЕНТІВ ВАЛЮТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Олійник А.А. Пріоритети реалізації інструментів валютного регулювання. У статті здійснено теоретичний аналіз стратегічних орієнтирів реалізації інструментів валютного регулювання. Розглянуто взаємозв'язок між монетарною політикою та валютним регулюванням. Визначено цільові орієнтири, на які орієнтоване валютне регулювання країн, що розвиваються. Запропоновано класифікацію інструментарію валютного регулювання. Здійснено порівняльний аналіз пріоритетів системи валютного регулювання на національному та міждержавному рівнях на прикладі МВФ.

Ключові слова: інструменти валютного регулювання, стратегії монетарної політики, стратегічні орієнтири валютного регулювання, національний рівень валютного регулювання, міждержавний рівень валютного регулювання, МВФ.

Олейник А.А. Приоритеты реализации инструментов валютного регулирования. В статье осуществлен теоретический анализ стратегических ориентиров реализации инструментов валютного регулирования. Рассмотрена взаимосвязь между монетарной политикой и валютным регулированием. Определены целевые ориентиры, на которые ориентировано валютное регулирование развивающихся стран. Предложена классификация инструментария валютного регулирования. Осуществлен сравнительный анализ приоритетов системы валютного регулирования на национальном и межгосударственном уровнях на примере МВФ.

Ключевые слова: инструменты валютного регулирования, стратегии монетарной политики, стратегические ориентиры валютного регулирования, национальный уровень валютного регулирования, межгосударственный уровень валютного регулирования, МВФ.

Oliinyk A.A. Priorities in currency regulation instruments implementation. The article analyzes the strategic guidelines for currency regulation instruments implementation. The interrelation between monetary policy and currency regulation is considered. Targets, for which developing countries are oriented in currency regulation, were identified. Classification of currency regulation instruments is offered. A comparative analysis of the priorities for the currency regulation system at the national and interstate levels was carried out, using the example of the IMF.

Keywords: currency regulation instruments, monetary policy strategies, strategic guidelines for currency regulation, national level of currency regulation, interstate level of currency regulation, IMF.

Постановка проблеми. В умовах розвитку міждержавних валютних відносин, зростання обсягів операцій світових валютно-фінансових центрів, інтенсифікації процесів валютної регіоналізації, а також зростання ролі міжнародних фінансових організацій посилюється значення ефективної реалізації заходів валютного регулювання національної економіки. На сучасному етапі розвитку підвищується увага до зростання ступеню розповсюженості валютних шоків між країнами, внаслідок чого актуалізуються питання застосування ефективних та дієвих інструментів валютного регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження теоретичних питань політики валютного регулювання розглядається у багатьох вітчизняних та іноземних учених. Серед них виділяються В. Юрчишин, О.В. Дзюблук, А.М. Мороз, О.І. Береславська, Ю.Ф. Симіонов, Р. Дорнбуш, В.М. Крашеніннікова, Ф.О. Журавка, Л.М. Красавіна та ін.

Однак залишаються відкритими питаннями визначення пріоритетних напрямів реалізації інстру-

ментів валютного регулювання, з'ясування їх дієвої класифікації, можливостей узгодження національних інтересів валютного регулювання з міждержавним рівнем.

Постановка завдання. Метою роботи є аналіз ефективності та пріоритетності реалізації основних інструментів валютного регулювання. Для досягнення поставленої мети було вирішено такі основні завдання: розглянуто взаємозв'язок між валютним регулюванням та монетарною політикою, визначено стратегічні орієнтири монетарної політики та валютного регулювання, проаналізовано підходи до класифікації інструментів валютного регулювання, оцінено узгодженість пріоритетів валютного регулювання на національному та міждержавному рівнях.

Виклад основних результатів. Досліджуючи обрану проблематику, зазначимо, що інструменти валютного регулювання в одних країнах можуть бути складниками монетарної політики на рівні з інструментами грошово-кредитної, а в інших – виділяються в окрему політику органів монетар-

ної влади. Тобто від прийнятої стратегії монетарної політики залежать можливість та ефективність застосування того чи іншого інструменту валютного регулювання. У даному аспекті доцільно розглянути базові стратегічні орієнтири монетарної політики, а також елементи їх взаємопов'язаності з пріоритетними цілями валютного регулювання.

Процес організації та реалізації валютної та грошово-кредитної політики має спільні риси:

- функціонування єдиного органу валютного та грошово-кредитного регулювання – центрального банку, функціями якого є стабільність національної грошової одиниці та цінова стабільність;

- валютна політика та грошово-кредитна політика є складниками загальної національної політики розвитку держави, а тому їх цілі мають підпорядковуватися загальноекономічним цілям;

- інструментарій монетарної політики (дисконтна політика, операції на відкритому ринку, встановлення обов'язкових резервних вимог) здійснює активний вплив на зміну кон'юнктури валютного ринку.

Крім визначених спільних рис, варто розуміти, що реалізація валютної політики може бути зосереджена не лише в руках центрального банку. Розповсюдженою практикою є розподіл обов'язків валютного регулювання між виконавчими органами влади (наприклад, Кабінет міністрів України), а також державними службами по здійсненню валютного контролю (для України це Державна податкова інспекція, Міністерство зв'язку та Державний митний комітет).

Також політика валютного регулювання характеризується власним набором інструментів (девизна політика, диверсифікація валютних резервів, валютні обмеження).

Враховуючи наявність спільних рис між валютним регулюванням та монетарною політикою, розглянемо можливі стратегічні цілі останньої. Нині монетарна політика може переслідувати три цільових орієнтири: таргетування валютного курсу, монетарне таргетування та інфляційне таргетування.

Таргетування обмінного валютного курсу передбачає досягнення цінової стабільності за рахунок прив'язки національної валюти до більш стабільної (наприклад, до долару США, євро). Очевидними перевагами прив'язки є можливість поступової девальвації національної валюти та зниження рівня інфляції до країни прив'язки валюти. Недоліки такої стратегії проявляються у неможливості проведення незалежної грошово-кредитної політики та регулювання платіжного балансу, а також необхідності накопичення значних валютних резервів для підтримки валютного курсу. Фактично у цій стратегії валютне регулювання є відокремленою політикою центрального банку, головною ціллю якої виступає підтримання стабільності курсу національної валюти за допомогою валютних резервів.

Монетарне таргетування (таргетування грошової бази) є базовим інструментом монетарної стратегії

для країн, що не потребують валютної прив'язки та мають міцну національну валюту. Регулюючи обсяги монетарних агрегатів, стає можливим впливати на коливання ВВП.

Основою реалізації такої стратегії є кількісна теорія грошей (рівняння Фішера), згідно з якою обіг грошей в економіці забезпечує виробництво та дохід країни. Даний підхід має певні ризики. Якщо позначити через $\Delta \dots \%$ процентну зміну відповідного параметру: $\Delta P\%$ – темпи інфляції, $\Delta Y\%$ – зміна реального ВВП, $\Delta M\%$ і $\Delta V\%$ – зміну в нарощуванні грошового агрегату та швидкості його обігу відповідно, то трансмісійний механізм буде виглядати так (рис. 1).

$$\Delta P\% + \Delta Y\% = \Delta M\% + \Delta V\%$$

Рис. 1. Трансмісійні канали за монетарного таргетування

Джерело: побудовано автором на основі [1, с. 52]

Наведений рисунок указує, що зміна монетарних агрегатів (за умови сталості швидкості обігу) впливає на динаміку зростання реального сектору та інфляції. Так, нарощування пропозиції грошей (монетарна експансія) означає, що вказаний приріст може прискорити реальне економічне зростання (бажаний канал впливу) або ж зростання цінового індексу, тобто посилити інфляційні процеси (вельми небажаний канал). Складність ситуації полягає в тому, що трансмісійний канал до реального зростання вкрай «вузький» і вразливий, значною мірою залежить від раціональних дій влади [1, с. 53]. Через інфляційний канал додаткові гроші легко трансформуються у вищі ціни. А у разі зниження реального ВВП (змінна має негативне значення), темпи інфляції можуть навіть випереджати темпи нарощування грошової бази чи маси. Своєю чергою, високий рівень інфляції, за інших рівних умов, автоматично підвищить реальний валютний курс та знизить конкурентоспроможність національного виробника, тому зазначена стратегія є прийнятною для країн зі стабільно низьким рівнем інфляції та стабільною швидкістю обертання грошової маси (грошової бази).

Інфляційне таргетування застосовується країнами за неможливості використання монетарного таргетування, коли зміна показників грошової маси не дає очікуваного результату економічного зростання. Така стратегія потребує використання більшої кількості показників порівняно з монетарним таргетуванням. Важливим індикатором ефективності інфляційного таргетування є незалежність центрального банку та транспарентність його діяльності

в публічній сфері. Встановлення цільових показників інфляції сприяє підвищенню довіри контрагентів до центрального банку, посиленню цінової стабільності. Дотримання стратегії інфляційного таргетування передбачає «вільне плавання» національної валюти.

Стратегія передбачає застосування центральним банком плаваючого режиму курсоутворення. Проте є високий ризик відсутності ефекту від даної монетарної стратегії зі збільшенням імпортозалежності національної економіки, адже якщо економіка слабка, існує практика хронічного накопичення негативних дисбалансів платіжного балансу, виникатиме необхідність приведення фінансово-економічного стану економіки до фундаментальних критеріїв через девальвацію національної валюти. Хоча девальвація підвищує обсяги експортної виручки, проте за імпортозалежності національні виробники змушені збільшити витрати виробництва на приріст зростання імпорту. У такому разі зростання інфляції є неминучим, її джерела пов'язані з валютним курсом. А зростання внутрішніх цін нівелює позитивний ефект від девальвації.

Нині у більшості розвинених країн, де запроваджено інфляційне таргетування, а обмінний курс національної валюти відпущений у «вільне плавання», валютна політика окремо не розробляється, а є складовою частиною монетарної політики. Разом із тим у країнах із незрілими ринковими відносинами, які як проміжну ціль грошово-кредитної політики обирають обмінний курс, валютна політика формується окремо від грошово-кредитної, і це зумовлює використання інструментів валютного регулювання. З огляду на те, що інструменти валютного регулювання використовуються як засоби реалізації пріоритетів валютної політики центрального банку, їх правомірно розглядати як фундаментальний елемент у механізмі реалізації монетарної політики. Їх цільова спрямованість полягає у безпосередньому впливі на об'єкт регулювання та кон'юнктуру національних валютних ринків.

Таким чином, ми визначили основні недоліки та переваги трьох стратегій грошово-кредитної політики. Вибір монетарної стратегії залежить від соціально-економічного стану національної економіки, стану платіжного балансу, величини економіки, можливості контролю інфляції, швидкості обертання грошової маси та інших показників. Варто відзначити, що простежується єдність цілей таргетування валютного курсу та валютного регулювання, що полягає у підтримці стабільності валютного курсу національної валюти.

Розглянемо основні теоретичні підходи до визначення орієнтирів валютного регулювання.

Під час розгляду визначення інструментів валютного регулювання О.В. Дзюблюк розглядає під ними операції та механізми для впливу на поточні орієнтири монетарної політики для організації валютних

відносин у країні [2]. Проте у цьому разі прослідковується підміна цілей валютної політики монетарними таргетами. Крім того, як було зазначено вище, організація монетарної політики та валютної політики здійснюється різними органами державного регулювання.

Також інструменти валютної політики розглядаються в широкому значенні, наприклад як прийоми, важелі, методи, які використовуються для впливу на валютні відносини суб'єктів ринку для реалізації завдань валютного регулювання і валютного контролю в країні [3]. У цьому контексті можемо вважати, що валютне регулювання є реалізацією інструментів валютної політики країни. Проте в такому разі розмиваються конкретні цілі валютного регулювання.

Б.Ю. Дорофеев визначає валютне регулювання як комплекс заходів (законодавчих, адміністративних, економічних та організаційних), які доцільно змінювати та підтримувати для визначення співвідношення курсу національної та іноземної валют, змінюючи попит та пропозицію на ринку [4]. Проте простежується вузьке сприйняття такого валютного орієнтиру, як валютний курс.

Базуючись на сучасній науковій думці, а також беручи до уваги потенційні ризики реалізації монетарних стратегій, розглянутих вище (проблема платіжних дисбалансів, необхідність стабілізації валютного курсу), вважаємо, що орієнтири реалізації валютного регулювання, принаймні для країн, що розвиваються, мають бути більш ширшими, ніж стабільність валютного курсу. Пропонуємо доповнити цілі валютного регулювання необхідністю підтримки міжнародної валютної ліквідності, а також забезпечення необхідного балансу платіжних операцій (збалансованого або завищеного).

Перший орієнтир виходить із того, що стійкість валютно-фінансової системи країн, особливо тих, що розвиваються, значною мірою залежить від накопичення достатнього рівня валютних резервів. Унаслідок цього нейтралізується загроза спекулятивних атак на валютний курс, оскільки центральний банк матиме необхідні ресурси для їх протидії.

Така політика може доповнюватися практикою регулювання валютного курсу для впливу і на баланс поточних операцій. Підтримка заниженого або рівноважного валютного курсу сприятиме формуванню позитивного балансу поточних операцій, що, своєю чергою, буде джерелом поповнення валютних резервів для підтримки валютного курсу.

Досягнення стратегічних орієнтирів валютного регулювання потребує дослідження інструментів, що застосовуються органами монетарної влади.

Аналізуючи праці вітчизняних та зарубіжних учених, що присвячені дослідженню питань валютної політики, відзначимо, що інструменти валютного регулювання поділяються на прямі, непрямі, адміністративні та економічні. Також наявні твердження щодо класифікації інструментів валютної

політики на ринкові, тобто ті, які впливають на цільові орієнтири валютного регулювання через ринок (наприклад, девізна, дисконтна політики, політика управління валютними резервами) та неринкові, що пов'язані з використанням неринкових заходів та обмежень (валютний контроль та обмеження) [5, с. 83–97; 6, с. 73]. Одні автори об'єднують загальною характеристикою прями, адміністративні, неринкові та непрямі, економічні та ринкові інструменти [7, с. 182; 8, с. 73], інші науковці вважають перераховані інструменти самостійними.

Реалізуючи валютну політику, центральний банк може здійснювати адміністративні заходи щодо введення обмежень на поведінку учасників ринку або ж використовувати опосередковані інструменти для впливу на валютну кон'юнктуру на ринку. На основі вищезазначеного доцільно поділити інструменти валютного регулювання за критерієм характеру впливу на об'єкти регулювання на дві групи: неринкові (адміністративні) інструменти та ринкові (економічні) інструменти (рис. 1). Таким чином, ми зможемо відобразити особливості кожної групи інструментів валютного регулювання.

Характеризуючи ринкові інструменти валютного регулювання, ми виділили традиційні та специфічні інструменти.

Під традиційними інструментами валютного регулювання розуміються інструменти валютних інтервенцій (девізна політика), управління відсотковою ставкою (дисконтна політика), управління міжнародними резервами.

Під дисконтною політикою мається на увазі система заходів по підвищенню (зниженню) відсоткової ставки для ревальвації (девальвації) національної валюти. Трансмійним каналом при цьому є приплив (відплив) іноземного капіталу, що спонукає до зростання (зменшення) попиту на національну валюту. Варто зазначити неоднозначність такого інструменту, оскільки, з одного боку, забезпечується покращення платіжного балансу, з іншого – підвищується ціна кредитних ресурсів комерційних банків та зменшується грошова маса, що може призвести до уповільнення економічного росту, тому для країн, що розвиваються, в кризові періоди зростання відсоткової ставки відіграє незначну, хоча й негативну, роль.

Девізна політика – це сукупність операцій із купівлі-продажу центральним банком іноземної валюти для впливу на обмінний курс національної валюти. Основою для здійснення девізної політики є система управління валютними резервами. Склад валютних резервів може визначатися відповідно до частки країни-партнера в торговельних операціях або на основі інших критеріїв. Мінімальний обсяг резервів, відповідно до методології МВФ та Світового банку, може бути визначений на основі співвідношення резервів до грошової бази, достатньої кількості місяців імпорту, що забезпечено резервами,

співвідношення резервів до короткострокового боргу. У цілому валютні резерви є засобом страхування країни від валютних ризиків.

До специфічних інструментів валютного регулювання віднесено використання центральним банком фінансових деривативів, що забезпечують хеджування валютного ризику національної валюти. Так, завдяки укладенню валютних форвардних, ф'ючерсних контрактів та своп-контрактів стає можливим фіксація курсу валюти на цільовому таргеті, що також відображається на спот-ринку. Збільшення обсягів укладення контрактів на валюту як на актив зменшує можливі обсяги торгів протягом торгового дня, що відображається у формі зменшення волатильності валютного курсу. Таким чином, деривативи та інші подібні способи хеджування валютних ризиків є економічним способом впливу на кон'юнктуру валютного ринку.

Адміністративні заходи валютного регулювання включають у себе нормативно-правові норми з обмеження дій учасників валютного ринку щодо здійснення купівлі-продажу іноземної валюти. Додатково ми виділяємо у цю групу торговельні обмеження, що впливають на зовнішньоторговельні операції країни. Основою валютних адміністративних заходів є валютні обмеження, що націлені на формування відповідного правового поля діяльності учасників валютного ринку. Дієвість валютних обмежень найбільше проявляється за неможливості впливу центральному банку на валютний ринок через традиційні економічні інструменти. Основні форми валютних обмежень включають у себе нормування розміру валютних надходжень експортерів, обмеження прав на володіння та розпорядження валютними цінностями, ліцензування продажу валюти імпортерам, інші обмеження. Система обмежень невалютного характеру – це заходи торговельних обмежень, за допомогою яких держава має змогу впливати на валютний курс та баланс торговельних операцій. До таких заходів ми відносимо встановлення експортних та імпорتنних квот: перші обмежують експорту виручку, а тому зменшується ревальваційний тиск на національну одиницю, другі – обмежують імпорту виручку, а тому зменшується девальваційний тиск на національну одиницю. Введення торговельних тарифів та імпортні операції або пільгове оподаткування експорту є заходами торговельної політики держави для збільшення позитивного сальдо торгового балансу та уникнення девальвації національної валюти.

Система валютного регулювання національної економіки є сукупністю узгоджених валютних відносин на національному та міждержавному рівнях.

Загальновідомо, що в глобалізованій та взаємопов'язаній економічній системі ринок сам по собі не спроможний установити рівноважні валютні курси, адекватні до фундаментальних показників країн. Наявні валютно-фінансові дисбаланси кінця 1990-х років та світова фінансово-валютна криза

2008 р. засвідчили необхідність колективного узгодження політики валютного регулювання для уникнення шоківих потрясінь [9, с. 245]. Саме тому на сучасному етапі використання країнами інструментів валютного регулювання, а отже, і досягнення стратегічних орієнтирів валютного регулювання національної економіки нерозривно пов'язані з міждержавним регулюванням на рівні дво- та багаторонніх домовленостей, діяльності регіональних валютних союзів (ЄВС, країни зони франка), а також міжнародних фінансових організацій.

На міждержавному рівні органом валютного регулювання є Міжнародний валютний фонд, який розробляє рекомендації для ефективного функціонування світової

валютної системи, здійснює контроль над дотриманням кожною країною-членом своїх зобов'язань відповідно до статей угоди МВФ. Група Світового банку здійснює надання фінансової допомоги країнам відповідно до наявності узгодженої валютно-фінансової програми співробітництва з МВФ [10].

Ураховуючи викладені вище узагальнюючі висновки стосовно класифікації інструментів валютної політики на національному рівні, їх стратегічних орієнтирів, а також визначивши нерозривність та підконтрольність національного рівня валютного регулювання міждержавному рівню, пропонується така система валютного регулювання національної економіки (рис. 2).

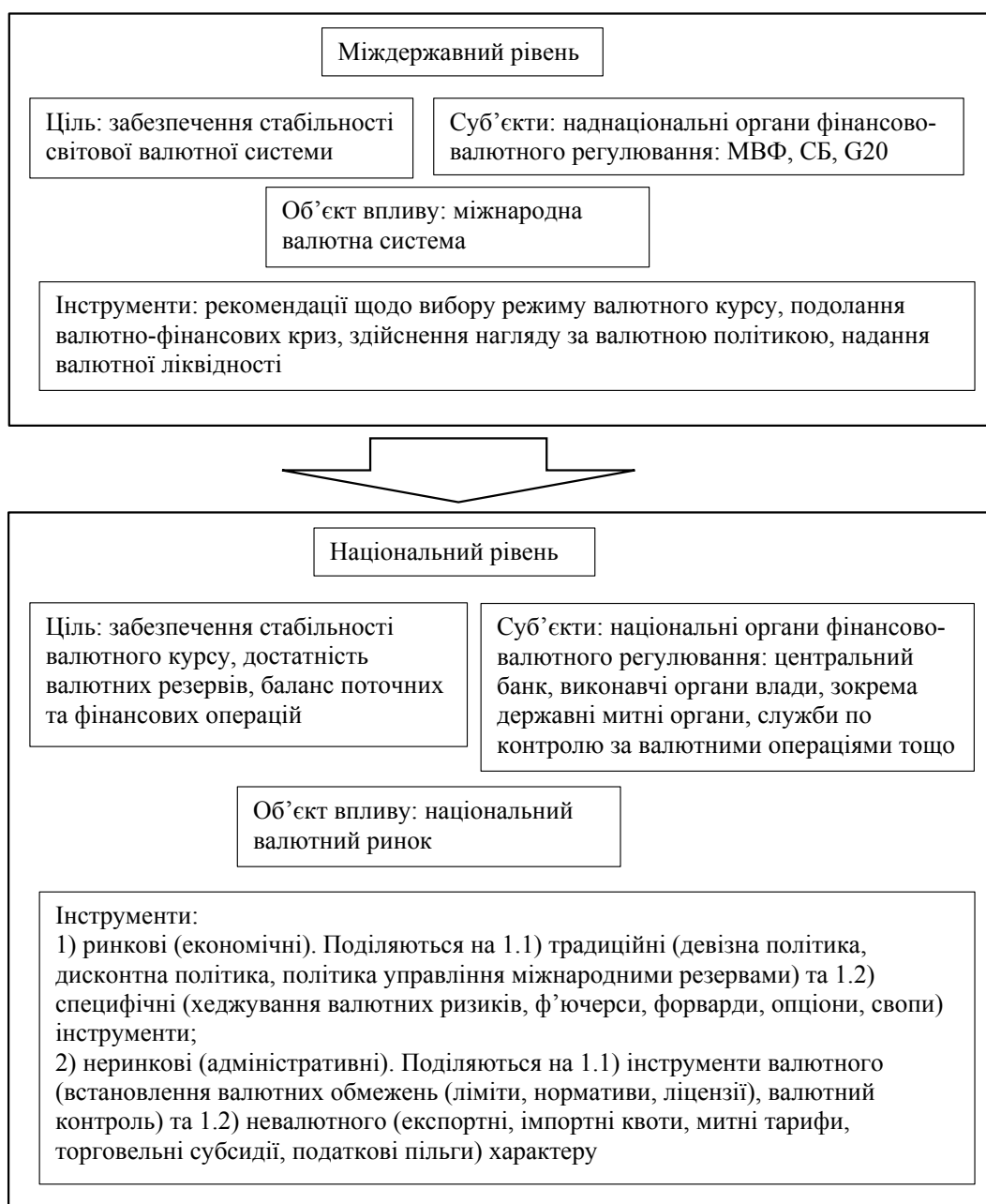

Рис. 2. Система валютного регулювання національної економіки

Джерело: розроблено автором

Порівняємо валютні орієнтири національної економіки та на рівні міждержавного рівня на прикладі МВФ.

Діяльність МВФ сфокусована у декількох напрямках: по-перше, це технічна співпраця по двосторонньому та багатосторонньому нагляду за валютною політикою країни-члена; по-друге, це реалізація програм фінансової підтримки виходу країн-членів із фінансово-валютних криз (здебільшого для країн із низьким та середнім рівнем доходів, а останнім часом і для розвинутих країн); по-третє, надання доступу до попереджувальних кредитних ліній для країн із достатнім рівнем економічного стану для надання додаткової міжнародної ліквідності за короткострокових дисбалансів зовнішньоекономічної діяльності (для попередження кризової ситуації). Важливим є функціонування МВФ як форуму країн-членів для узгодження позицій по валютно-фінансових питаннях.

Відповідно до статей Угоди та практики діяльності МВФ основними цілями Фонду в рамках орієнтирів валютного регулювання є [10]:

1) сприяння стабільності валют, підтримування упорядкованого валютного режиму серед держав-членів та уникнення використання девальвації валют для отримання переваги в конкуренції. З початком Ямайської валютної системи більшість розвинутих країн перейшла до плаваючого режиму валютного курсу. Фонд під час надання фінансової допомоги країнам, що розвиваються, у 1980-х роках та пост-соціалістичним країнам із 1990-х років орієнтувався принципами Вашингтонського консенсусу, відповідно до якого пріоритетним є підтримання вільного обмінного курсу національної валюти. Хоча з 2011 р. Фонд визнав необхідність окремого підходу до валютної політики у кожній країні, тим не менше надається перевага плаваючим валютним курсам або таким, що мають змогу забезпечити баланс фундаментальних економічних чинників у країні;

2) усунення валютних обмежень, що перешкоджають зростанню світової торгівлі;

3) за рахунок тимчасового надання загальних ресурсів Фонду державам-членам за дотримання адекватних гарантій створювати в них стан упевненості, забезпечуючи тим самим можливість виправлення диспропорцій у їхніх платіжних балансах без використання заходів, які можуть завдати шкоди добробуту на національному чи міжнародному рівні. Відповідно до вищевикладеного, скорочувати тривалість порушень рівноваги зовнішніх платіжних балансів держав-членів, а також зменшувати масштаби цих порушень.

Порівняння валютних орієнтирів національної економіки та МВФ представлено в табл. 1.

Як можемо побачити, пріоритети МВФ у валютному регулюванні суттєво різняться з орієнтирами національної економіки. Для МВФ важливим є недопущення утримання девальвованого курсу національної валюти як можливого конкурентного фактору на міжнародному ринку. Крім того, політика МВФ спрямована на уникнення виникнення будь-яких дисбалансів платіжних операцій, а тому накопичення значного сальдо платіжного балансу є недопустимим.

Висновки. Особливості монетарної політики нерозривно пов'язані з валютним регулюванням. Визначено, що за валютної прив'язки стратегічні орієнтири грошово-кредитної та валютної політики співпадають. Використання стратегії управління грошовою масою передбачає наявність сильної національної валюти, а інфляційне таргетування виявляється малоефективним за імпортозалежності економіки.

Основними стратегічними орієнтирами валютного регулювання для країн, що розвиваються, визначено стабільність національної валюти та отримання девальваційних переваг, накопичення

Таблиця 1

Порівняння орієнтирів валютного регулювання на національному та міждержавному (МВФ) рівнях

№	Назва цільового показника	Орієнтири інструментів валютного регулювання (на прикладі країн, що розвиваються)	Орієнтири валютного регулювання МВФ
1.	Валютний курс	Стабільність валютного курсу, дотримання певного рівня девальвації для отримання конкурентних переваг	Плаваючі валютні курси або фіксовані курси на базі фундаментальних економічних чинників. Уникнення неправомірної девальвації національної валюти
2.	Валютні резерви (міжнародна валютна ліквідність)	Накопичення значного обсягу валютних резервів як самострахувального фактору від валютних потрясінь	Дотримання мінімально допустимого рівня валютних резервів. Формування системи запобіжних кредитних ліній для країн замість понаднормативного формування валютних резервів
3.	Баланс поточних операцій	Досягнення балансу поточних операцій або додатного сальдо поточних операцій	Уникнення будь-яких диспропорцій платіжних операцій, що можуть нанести збитки на національному чи міжнародному рівнях

Джерело: розроблено автором

достатнього рівня валютних резервів, утримання позитивного сальдо платіжного балансу.

Запропоновано класифікацію інструментів валютного регулювання за критерієм характеру впливу на об'єкти регулювання. Серед адміністративних заходів валютного регулювання пропону-

ється виділяти невалютні (торговельні) обмеження.

Основні розбіжності в пріоритетах валютної політики на національному та міждержавному рівнях лежать у площині стабільності курсу національної валюти та необхідності формування позитивного сальдо платіжних операцій.

Список літератури:

1. Політика монетарного розширення на підтримку зростання і розвитку. / Наук. ред. В. Юрчишин. – Київ : Заповіт, 2016. – 116 с.
2. Дзюблюк О.В. Валютна політика : [підручник] / О.В. Дзюблюк. – К. : Знання, 2007. – 422 с.
3. Гроші та кредит : [підручник] / А.М. Мороз, М.Ф. Пуховкіна, М.І. Савлук та ін. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Мороза і канд. екон. наук, доц. М.Ф. Пуховкіної. – К. : КНЕУ, 2005. – 556 с.
4. Береславська О.І. Валютна політика України: теорія та практика : [монографія] / О.І. Береславська. – Ірпінь : Нац. ун-т ДПС України, 2010. – 330 с.
5. Симионов Ю.Ф. Валютные отношения / Ю.Ф. Симионов, Б.П. Носко. – Ростов н/Д : Феникс, 2001. – С. 83–97.
6. Dornbusch R. Expectations and exchange rate dynamics / R. Dornbusch // Journal of Political economy. – 1976. – Vol. 84. – P. 1161–1176.
7. Валютное регулирование и валютный контроль : [учебн. для студ. высш. уч. завед.] / Под ред. д-ра экон. наук, проф. В.М. Крашенинникова. – М. : Экономистъ, 2005. – 400 с.
8. Международные валютно-кредитные и финансовые отношения : [учебн. для студ. высш. уч. завед.] / Под ред. Л.Н. Красавиной. – М. : Финансы и статистика, 1994. – 592 с.
9. ЮНКТАД. Доклад о торговле и развитии, 2011 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://unctad.org/ru/docs/tdr2011_ru.pdf.
10. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.imf.org/external/index.htm>.

УДК 339.97

Сімахова А.О., к. е. н., доцент
кафедри економіки та управління національним господарством
Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

СУТНІСТЬ МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В ГЛОБАЛЬНОМУ АСПЕКТІ

Сімахова А.О. Сутність моделі соціальної економіки в глобальному аспекті. У статті досліджено та оцінено сутність різних підходів до визначення моделі соціальної економіки. Розглянуто особливості європейської соціальної моделі. Проаналізовано роль моделі соціальної економіки у вирішенні глобальних проблем людства. Наведено основні глобальні проблеми. Розроблено спрощену схему впливу реалізації окремих напрямів соціальної політики на усунення глобальних проблем.

Ключові слова: модель соціальної економіки, глобалізація, глобальні проблеми, Євросоюз, соціальна політика.

Сімахова А.А. Суть модели социальной экономики в глобальном аспекте. В статье исследована и оценена суть разных подходов к определению модели социальной экономики. Рассмотрены особенности европейской социальной модели. Проанализирована роль модели социальной экономики в решении глобальных проблем человечества. Приведены основные глобальные проблемы. Разработана упрощенная схема влияния реализации отдельных направлений социальной политики на устранение глобальных проблем.

Ключевые слова: модель социальной экономики, глобализация, глобальные проблемы, Евросоюз, социальная политика.

Simakhova A.O. The essence of the social economy model in a global aspect. The article explores and evaluates the essence of different approaches to the definition of the social economy model. Features of the European social model have been considered. The role of the social economy model in solving global problems of mankind has been analyzed. The main global problems have been listed. The simplified scheme of influence of the certain social policy areas implementation on elimination of global problems has been developed.

Keywords: social economy model, globalization, global problems, European Union, social policy.